

ISSN: 1309 4173 (Online) 1309 - 4688 (Print)

Volume 7 Issue 3, p. 191-192, September 2015

Tanıtılan Kitap: Serkan Yazıcı, *Osmanlı'dan Günümüze İletişimde Bir Lider: Ericsson Türkiye*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2014.

Kitabı Tanıtan: Yrd. Doç. Dr. Hülya ÇELİK, *Sakarya Üniversitesi- Sakarya*

Tarih yazıcılığında önemli bir yeri olan kurum tarihi çalışmalarının geçmişi Türkiye’de oldukça yenidir. Tarihin öncelikli aktörleri olan devlet ve devlet adamlarının yerini, kurum tarihi çalışmalarında buldukları toplumla etkileşim içinde olan kurumlar almaktadır. Böylece bir kurumun tarihi, yalnızca o kurumun zaman içinde geçirdiği evreleri açıklamakla kalmaz, içinde bulunduğu ülkenin ve toplumun da gelişim süreçlerine ilişkin bilgiler sunar. Dolayısıyla kurum tarihi özelinden ülke tarihinin bir dönemine de ışık tutulmaktadır.

History
Studies

Volume 7
Issue 3
September
2015

Yakınçağ Tarihi Anabilim dalında çalışmaları olan Dr. Serkan Yazıcı tarafından kaleme alınan *Osmanlı'dan Günümüze İletişimde Bir Lider: Ericsson Türkiye* adlı kitapta Osmanlı Devleti’nin son dönemi, İmparatorluktan Cumhuriyet’e geçiş ve Cumhuriyet’in 90 yıllık gelişimi ülke iletişimde önemli bir kurum olan Ericsson Türkiye ekseninde anlatılmaktadır. Söz konusu eser, *Ericsson Türkiye* kurum desteği ile Tarih Vakfı tarafından “Kurum Tarihi Projeleri” kapsamında hazırlanmıştır. Kitabın bir projeye dayanması ve çok paydaşlı bir ekip ürünü olması özellikle kaynak çeşitliliğini zenginleştirmiştir. Tarih çalışmalarının önceliği olan birinci el kaynak temininde Başbakanlık Osmanlı Arşivi ve Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi’nin yanı sıra kurum arşivinden de faydalanılmıştır. Böylece arşiv belgeleri, kurumun katalog, yıllık rapor ve istatistiklerine dayanan birinci el kaynaklarını makaleler, kitaplar, tezler ve süreli yayınlar da diğer kaynaklarını oluşturmuştur. Ayrıca proje kapsamında kurumda son 40 yıl içinde çalışmış 20 kişi ile yapılan sözlü tarih görüşmeleri de çalışmaya dâhil edilmiştir. Türkiye’de sözlü tarih alanında önemli yayınları ve sözlü tarih arşivi bulunan Tarih Vakfı’nın tecrübesiyle böyle bir çalışmanın yapılması eseri diğer çalışmalardan farklı kılmıştır. Yalnızca belge tarihçiliği değil, aynı zamanda çalışanlarının belleğinden kurumun yakın tarihine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Eserin iç fiziksel tasarımında üç temel unsur dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki ve esas olanı kitabın beyaz zemini üzerinde akmakta olan gövde metnidir. Gövde metni 1876 yılında Ericsson firmasının kuruluşu ile başlayıp söz konusu kurumun XX. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren Osmanlı devlet ve toplum yaşamında ortaya çıkışından günümüze kadar uzanan bir tarih zincirini ihtiva etmektedir. Eserin fiziksel tasarımındaki ikinci unsur ise sayfalar içine tarihsel bağlamına uygun bir şekilde dağıtılmış her biri birbirinden ve gövde metninden bağımsız okuma parçalarıdır. Bu okuma parçalarının kimi Ericsson firması ile ilgili olmakla birlikte bir kısmı da genel anlamda telefon tarihi ile ilgili edebi, mizahi ve teknik konuları içermektedir. Metin kutuları her bölüm için belirlenen tematik renklere uygun bir şekilde renklendirilmiştir. Ayrıca sözlü tarih görüşmelerinden yapılan alıntılar da metin kutuları içinde sunulmuştur. Çalışmanın fiziksel yapısının üçüncü unsuru sağ sayfalarda sıklıkla göze çarpan

küçük kronoloji pencereleridir. Gövde metnindeki tarih akışına uygun biçimde Ericsson firmasının ve iletişim tarihinin belli başlı olaylarına kronoloji pencerelerinde birer cümle ile yer verilmiştir. Bu yönüyle eser okuyucunun baştan sona sürekli okuyacağı ya da isterse kitabı her eline aldığı anda okuma yapabileceği zengin görsellerle desteklenmiş bağımsız bölümlerden oluşmaktadır. 23 x 30 cm boyutlu, ciltli, 1. hamur ve renkli tasarımı olan eser toplamda 219 sayfadır. Kaliteli baskısının yanı sıra dış görünüşüyle de kitap ilgi çekicidir.

Eserin üç bölümden oluşan metin kısmının ilki “*Müesseslikler Dönemi*” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde kurumun ortaya çıkışından Osmanlı devrinde ve Cumhuriyet yıllarında temsilciler vasıtasıyla varlık gösterdiği yaklaşık yarım asırlık bir dönem ele alınmaktadır. Ericsson’un Türkiye’deki iktisadi teşekküllerini doğrudan yönettiği Ericsson Türk Limited Şirketi ile başlayan süreç olan 1950’ler “*Doğrudan Yönetim Dönemi*” adıyla çalışmanın ikinci bölümünü teşkil etmektedir. 1970’lere kadar Türkiye’nin telefon alt yapısının yüzde yetmişini karşıladığı bu dönem firmanın Türkiye’deki ilk zirvesi sayılabilir. 1980 sonrasında ortaya çıkan Ericsson’un Türkiye’deki ikinci atılım dönemi elektronik altyapıların ortaya çıkması nedeniyle “*Bilişim Çağında Ericsson*” başlığıyla üçüncü bölümü oluşturmaktadır.

Eser Türkiye’nin geride bıraktığı yüzyıla iletişim penceresinden bakması açısından da ilgi çekicidir. Ülkenin yaşadığı dünya savaşları, işgal yılları, Osmanlı Devleti’nin yıkılışı ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu, tek partili ve çok partili siyasal yaşam denemeleri, 6-7 Eylül olayları, Menderes ve darbe yılları gibi belli başlı siyasal ve sosyal olayların, dönüşümlerin ortasında değişen iletişim teknolojisinin izini sürmektedir. Ericsson’un Türkiye faaliyetleri İsveç ile Türkiye arasındaki diplomatik ilişkilerin neredeyse bir asırdır normal bir seyir takip etmesindeki müessir nedenler arasındadır. Teknolojik değişimler konusunda öncü roller üstlenen Ericsson’un başta Türkiye’ye cep telefonu alt yapısının kazandırılması olmak üzere tarihi katkıları esere konu edilmiştir. Ericsson firması ile PTT ve günümüz iletişim kurumları arasında uzun yıllardır süren işbirliği Türkiye’de bu sahada çalışan nitelikli eleman yetişmesi bakımından da büyük bir öneme sahiptir.

Kitabın “*A Leader in Communication From the Ottoman Times to the Present Day*” başlıklı İngilizce çevirisi de aynı kapak ve boyutla 217 sayfa olarak Ekim 2014’te basılmıştır. Böylece kurumun Türkiye’deki tarihi uluslar arası çevrelerin ilgisine sunulmuştur.

Sonuç olarak, Dr. Serkan Yazıcı tarafından kaleme alınan *Osmanlı'dan Günümüze İletişimde Bir Lider: Ericsson Türkiye* adlı eserde bir kurumun tarihinden çok daha fazlası anlatılmaktadır. Ericsson Türkiye özelinden Türkiye’nin yaklaşık son yüz elli yılına da ışık tutulmaktadır. Eser akademik bir üslupla yazılmış olmakla birlikte anlaşılır dili, zengin içeriği ve görselleri ile yalnızca akademisyenlere değil aynı zamanda yeni kuşak tarih okuyucularına ve tarih eğitimcilerine de önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Ancak kurum tarihi çalışmalarının en önemli sorunu olan esere ulaşım sorunu burada da karşımıza çıkmaktadır. Kitabın satışının olmaması geniş okuyucu kitlesine ulaşımını da engellemektedir. Ericsson Türkiye ve Tarih Vakfı tarafından eserin satışa sunulmak üzere sınırlı sayıda baskısı yapılabilir ya da hiç olmazsa kütüphaneler yoluyla okuyucularla buluşması sağlanabilir.

JHS
192

History
Studies

Volume 7
Issue 3
September
2015